

Aleksandra Sander

Transgraniczny aspekt szkolenia studentów na przykładzie projektu „Pomerania”

Pedagogika Szkoły Wyższej nr 2, 187-191

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aleksandra Sander

Uniwersytet Szczeciński

Transgraniczny aspekt szkolenia studentów na przykładzie projektu „Pomerania”¹

Wprowadzenie

Szkolenia adresowane do studentów, stanowiące uzupełnienie podstawowego toku kształcenia, nie są obecnie wyjątkową propozycją usług edukacyjnych. Mogą być zróżnicowane ze względu na różne kryteria, np. na próg dostępu – odpłatne bądź nieodpłatne. Innym możliwym kryterium podziału będzie aspekt organizacyjny, czyli podmiot realizujący i jego usytuowanie w ramach danej instytucji oświatowej. Przy tak sformułowanym wymogu możemy wskazać na szkolenia proponowane przez podmioty zewnętrzne w stosunku do macierzystej szkoły wyższej bądź na szkolenia realizowane przez samą uczelnię. Gdybyśmy skupili uwagę na drugim ze wspomnianych wyżej kryteriów, wtedy projekt *Pomerania* stanowiłby przykład takiej binacjonalnej wymiany, która łączy zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne aspekty organizacyjne, bowiem i podmioty zewnętrzne współtworzące projekt, i kadra dydaktyczna Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Szczecińskiego zaangażowane były w organizację warsztatów dla studentów.

¹ Projekt „Transgraniczna sieć na rzecz zapobiegania uzależnieniom w Euroregionie Pomerania” (w skrócie: projekt „Pomerania”).

O transgranicznym aspekcie szkolenia w ramach projektu „Pomerania”²

Projekt „Transgraniczna sieć na rzecz zapobiegania uzależnieniom w Euroregionie Pomerania” był przeprowadzony w trzech fazach, które przypadały na lata 2002–2012. Stanowi on egzemplifikację współpracy o wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym, realizowanej w ramach odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej – Cel Europejska Współpraca Terytorialna (EWT)³.

Rys. 1. Jednostki administracyjne objęte obszarem wsparcia Programu Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Zachodniopomorskie) – Mecklemburgia Pomorze Przednie/Brandenburgia

Źródło: www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Meklemburgia.aspx

² Niniejszy fragment stanowi część referatu pt. *Problematyka gender w działaniach zapobiegawczych na przykładzie projektu: Transgraniczna sieć na rzecz zapobiegania uzależnieniom w Euroregionie Pomerania, faza III*, wygłoszonego na konferencji XXII Zjazdu Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej pt. *Kobiety w pracy socjalnej*, Poznań 18–19.10.2012.

³ www.ewt.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/Strony/czysafundusze.aspx.

Głównym celem programów o charakterze transgranicznym jest promowanie współpracy i bezpośrednich kontaktów wspierających rozwój gospodarczy i społeczny oraz ochronę środowiska w obszarach przygranicznych, charakteryzujących się zwykle niższym poziomem rozwoju w porównaniu ze średnią krajową. W ramach współpracy transgranicznej z udziałem Polski realizowane są programy skoncentrowane na regionach usytuowanych wzdłuż lądowych granic wewnętrznych i niektórych granic zewnętrznych Unii Europejskiej. Do regionów tych zaliczamy Województwo Zachodniopomorskie oraz Meklemburgię Pomorze Przednie/Brandenburgię. Na mapce (rys. 1) przedstawiono zasięg terytorialny obszaru wsparcia⁴. Poszczególne fazy projektu „Transgraniczna sieć na rzecz zapobiegania uzależnieniom w Euroregionie Pomerania” obejmowały następujące okresy:

- Faza I: 8.02.2002 – 31.12.2003 (czas trwania: 22 miesiące)⁵,
- Faza II: 26.04.2005 – 31.08.2007 (czas trwania: 28 miesięcy)⁶,
- Faza III: 1.03.2009 – 29.02.2012 (czas trwania: 36 miesięcy)⁷.

Kierownictwo nad projektem objął Regionalny Ośrodek Profilaktyki Uzależnień i Rozwiązywania Problemów w Greifswaldzie (Regionalstelle für Suchtvorbeugung und Konfliktbewältigung Greifswald). Działania te wspierały uniwersytety w Greifswaldzie i w Szczecinie, będąc jednocześnie partnerami projektu. Wszystkim projektom towarzyszyły badania naukowe. W pierwszej fazie zadanie to realizowało Centrum Wiedzy Stosowanej o Zdrowiu Uniwersytetu Lüneburg (Zentrum für Angewandte Gesundheit-

⁴ Nasza inicjatywa podporządkowana była Programowi Operacyjnemu Celu 3 „Europejska Współpraca Terytorialna” – „Współpraca Transgraniczna” Krajów Meklemburgia-Pomorze Przednie/Brandenburgia i Rzeczypospolitej Polskiej (Województwo Zachodniopomorskie) 2007–2013. Dotyczyła ona priorytetu 3.: Transgraniczny rozwój zasobów ludzkich oraz wsparcie współpracy transgranicznej w zakresie kultury i edukacji i ochrony zdrowia. Stąd działania projektu dotyczyły regionu Meklemburgii-Pomorza Przedniego z miastami Greifswald, Szczecin oraz Kołobrzeg.

⁵ Dokładniejszą charakterystykę projektu zawiera artykuł: A. Sander, *Profilaktyka jako działanie międzynarodowe na przykładzie projektu „Transgraniczna sieć na rzecz zapobiegania uzależnieniom w Euroregionie Pomerania”*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2006, nr 3.

⁶ O drugiej fazie projektu w artykule: A. Sander, *W poszukiwaniu sposobu realizacji działań zapobiegawczych*, „Wychowanie na Co Dzień” 2007, nr 10–11.

⁷ Informacje dotyczące trzeciej fazy projektu pochodzą z opracowania: F. Prüß, *Transgraniczna profilaktyka uzależnień*, Buch.Macher.Autoren Verlag, Greifswald 2012, które stanowi element tego przedsięwzięcia.

swissenschaften der Universität Lüneburg) oraz Wyższa Szkoła Zawodowa Północnej Dolnej Saksonii (Fachhochschule Nordniedersachsen); w drugiej i trzeciej fazie – Fundacja Joanny Odebrecht, Szpital Psychiatryczny, Psychosomatyczny i Psychoterapii (Johanna-Odebrecht-Stiftung, Fachkrankenhaus für Psychiatrie, Psychosomatik und Psychoterapie).

O specyfice szkolenia w ramach projektu *Pomerania*

W ramach projektu „Pomerania” został rozwinięty *Model czterech filarów (Vier-Säulen-Modell)*, którego operacjonalizacja stanowiła istotę szkoleń proponowanych studentom. Zgodnie z tą koncepcją do elementów profilaktyki pierwszorzędowej zaliczono również działania skierowane na zapobieganie uzależnieniom niechemicznym (zintegrowane podejście do profilaktyki łączące ze sobą kilka obszarów oddziaływania)⁸. Jej nadrzędnym celem jest wspieranie kompetencji życiowych człowieka. Z tego względu podejmowane są działania skierowane na analizę i redukcję czynników ryzyka, a także na inne czynniki (ochronne), które mają wyeliminować, bądź znacznie ograniczyć, pojawianie się zaburzeń w prawidłowym rozwoju.

W *Modelu czterech filarów* przyjęto następujące zasady:

- a) uświadomienie sobie własnych nastawień;
- b) trening określonych, pożądanых sposobów zachowania się;
- c) akceptacja każdego takim, jakim jest, oraz rozpoznawanie i rozwijanie mocnych stron jednostki;
- d) rozwijanie prozdrowotnych stylów życia.

Co tworzy specyfikę warsztatów realizowanych w ramach projektu? Na to pytanie nie ma jednej odpowiedzi, gdyż:

1. Opieka, zarówno merytoryczna, jak i metodyczna, sprawowana we wszystkich wymienionych wyżej trzech fazach nad grupami studentów, spoczywała w rękach kadry uniwersytetów uczestniczących w projekcie „Pomerania”. Studentami z Niemiec opiekował się prof. dr hab. Franz Prüß (Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald), a grupą polskich uczestników dr Aleksandra Sander (Uniwersytet Szczeciński).

⁸ K. Ostaszewski, *Zapobieganie używania substancji psychoaktywnych*, w: *Edukacja zdrowotna*, red. B. Woynarowska, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 489.

2. Zarówno organizatorów projektu, jak i grupę uczestników charakteryzowała binacjonalność. Uczestnikami warsztatów byli studenci obu uniwersytetów – z Greifswaldu i ze Szczecina. W tym miejscu należałoby wspomnieć o specyficznej „wartości dodanej” związanej z binacjonalną przynależnością narodową uczestników szkoleń. Niewątpliwie stanowi ją zarówno aspekt ludyczny, jak i możliwość poznania sposobu pracy i podejścia do opracowania danego zagadnienia przez niemieckich i polskich studentów. Elementy zabawowe związane były z organizacją czasu wolnego nie tylko w grupie narodowościowej, ale i ze wspólną rozrywką z kolegami z partnerskiego uniwersytetu. Studenci z obu krajów mieli również sposobność zaprezentowania własnych efektów pracy związanych z przygotowaniem zajęć dla uczniów i ich rodziców, co dawało wgląd w specyfikę podejścia do tematu wynikającego z akcentowania określonych sposobów operacjonalizowania założeń *Modelu czterech filarów*.

3. Studenci z obu krajów przeszli ten sam cykl przygotowania do pracy w placówkach oświatowych, czyli kursy podstawowy i rozszerzający. Zajęcia prowadzili prelegenci z Niemiec i z Polski. Tematyka szkoleń związana była z *Modelem czterech filarów*, obejmując m.in. wiedzę na temat czynników ryzyka i czynników ochronnych, organizacji czasu wolnego czy wiedzę o zdrowym żywieniu.

Zakończenie

Niewątpliwie projekt „Pomerania” stanowi udane wdrożenie teoretycznych założeń profilaktyki społecznej do przygotowania zawodowego studentów, jak i wzbogacenie pracy uczestniczących w projekcie uniwersytetów z Niemiec i z Polski. Dodatkowym akcentem było wręczenie europejskich certyfikatów dokumentujących posiadanie przez studentów kompetencji do działań profilaktycznych w omawianym obszarze. Projekt *Pomerania* bez wątpienia można zaliczyć do metod *Best-Practice*, które łączą przygotowanie teoretyczne studentów z praktyką w konkretnych placówkach oświatowych różnych szczebli systemu edukacji.